

יוצר האדם

הסדנא עוסקת בעצמיות- באותה ייחודיות שיש לכל אחד ואחת ובשאלה עד כמה אנו פוגשים בייחודיות זו, עד כמה אנו מביאים אותה לידי ביטוי ועד כמה אנו מעוניינים לפתח אותה.

הפיכת כיתת הלימוד הרגילה לחדר אומנות מפגישה אותנו חזק יותר עם החלק היצירתי שבנו, עם "אני" קמאי יוצר, עם חלק אלו-ה ממעל.

מפגש זה יש בו פוטנציאל לחיזוק קשרים הן בין אדם לחברו והן בין אדם למקום שכן הוא מדגיש את הפן של רבש"ע כיוצר ואת הבריאה כולה ובתוכה בריאת האדם כפעולה יצירתית מתמשכת.

האווירה והעשייה היצירתית איננה בגדר "תפאורה". היא מאפשרת מפגש עם המסר שעובר דרך המהות המדוברת ולא משוחחים באופן חיצוני "על" משהו.

שלב א

ה" מזנונים" החגיגיים הם מזנונים של חומרי יצירה שונים ומגוונים (ניירות צבעוניים, דבק, מספריים, מכחולים, צבעי מים, טפטים צבעוניים, מדבקות, מחוררים בצורות שונות, נייר דבק צבעוני, חרוזים, פייטים וכל העולה על הדעת).

כשנכנסים לחדר לכל משתתף יש בסיס של קרטון ביצוע בגודל 1/16 בריסטול והוא יכול לקחת חומרים מהמזנון וליצור משהו עצמאי ככל העולה על רוחו.

למי שזקוק להכוונה ניתן להציע להכין סימניה, מגנט או כרטיס ברכה שירצה להקדיש למישהו.

אחרי עשרים דקות עד חצי שעה של יצירה חופשית (מוזיקה

ברקע, דיבורים נעימים חופשיים בין

המשתתפים) נותנים משימה שגם

בשביל לבצע אותה נעזרים

בחומרי היצירה: כל משתתף

מקבל נייר לבן חלק של

מדפסת, אוחד בו לאורך

וכותב את שמו בראש

הדף בעזרת מדבקות,

צבע או בכל דרך

העולה על רוחו.

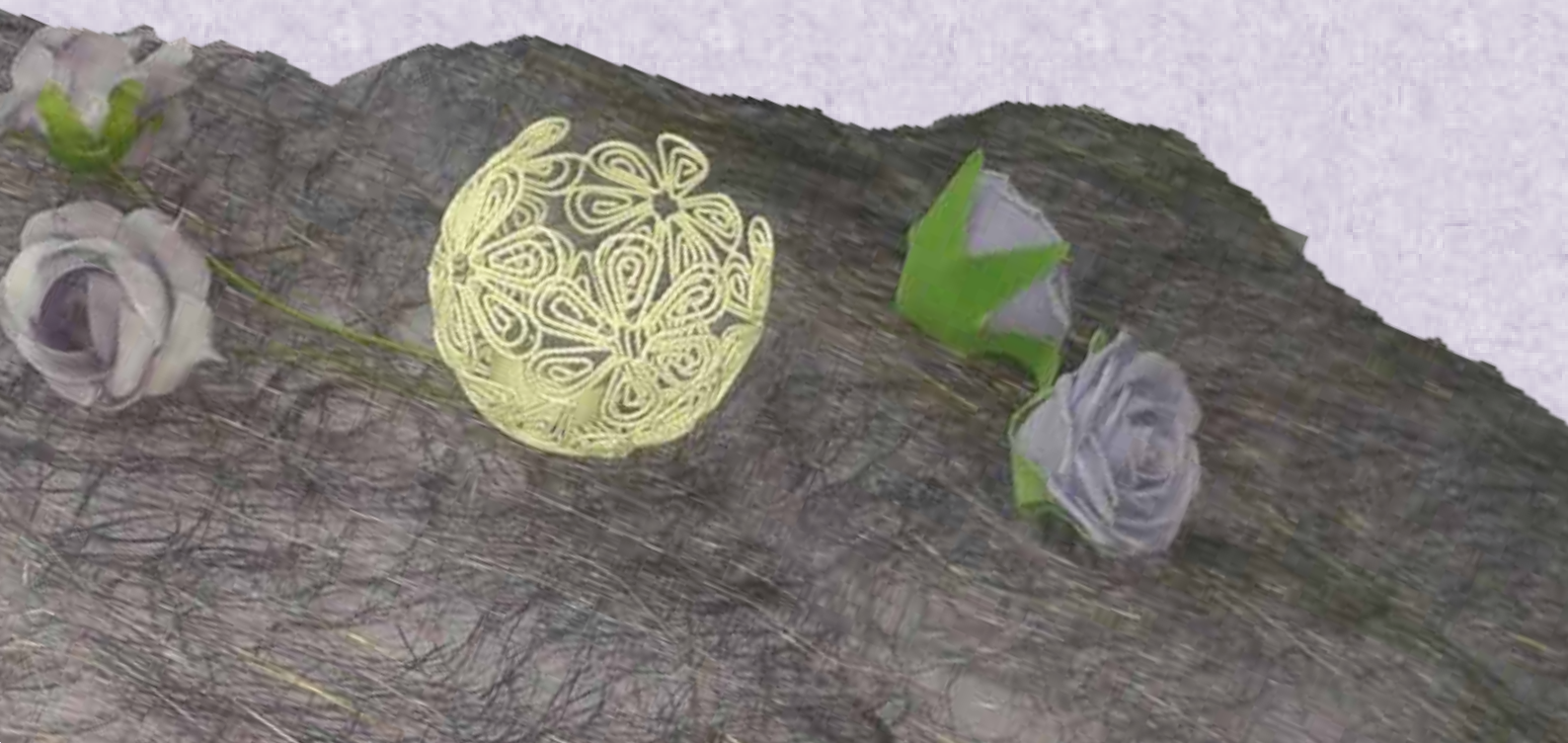
שלב ב

יושבים במעגל. כל משתתף מעביר ליושב מימינו את הדף שעליו יצר את שמו. המשתתף שקיבל את הדף מתבונן בשם, מתבונן באדם, וחושב על שאלה שהיה רוצה לשאול את האדם ששמו מופיע בראש הדף, כדי להכיר אותו יותר טוב. לא שאלה שטחית או טכנית מדי ולא שאלה עמוקה או חושפנית מדי... שאלה ברמה שהשואל היה מוכן לענות עליה לו נשאל.

אחרי כתיבת השאלה מקפל הכותב את הדף כלפי מעלה כך שהשאלה מוסתרת. על פי אות מהמנחה מעבירים שוב את הדפים ימינה. וחוזר חלילה- לאחר סבב שלם שנמשך עד שהנייר חוזר למי ששמו מתנוסס עליו כשהוא מקופל מלמטה למעלה עד ראש הדף כל משתתף פותח את הנייר ששב אליו וקורא את כל השאלות שנשאל. (שלב זה חשוב מאד שכן מתוך השאלות הקורא מבין כיצד הוא נתפש בחברה, איזה תכונות וצדדים באישיותו זוכים להתייחסות רבה, מה לגביו מעניין את חבריו, מה הוא חושב שמאד ברור וידוע לגביו ולהפתעתו דווקא שואלים אותו על זה).

שלב ג

כל משתתף בוחר 2-3 מבין כל השאלות שנשאל. בסבב כל משתתף עונה לשאלות שעליהן בחר לענות. בדרך כלל מתפתחת שיחה נעימה מצחיקה ועמוקה שבה גם אנשים שמכירים זה את זה שנים רבות מגלים דברים חדשים ומעניינים זה על זה..

שלב ד

כל משתתף מקבל דף שעליו מצוירים חמישה עיגולים באותו גודל. לאחר חלוקת הדף שעליו העיגולים כל משתתף מתבקש לצייר מספר ציורים, אחד מכל עיגול (לדוגמא: כדורסל, שמש, פרצוף של ליצן. שני עיגולים הופכים לגלגלים של אופניים).

שלב ה

לפנינו מספר ציטוטים ומקורות.

ניתן להקרין אותם כמצגת. כל משתתף מקבל דף ממוספר כמספר ההיגדים והוא מגיב על הדף את עמדתו/ מחשבותיו/ הסכמתו/ התנגדותו/ דוגמאות מהחיים לציטוט זה.

לחילופין במקום מצגת ניתן לפזר את הציטוטים ברחבי החדר ולידם דף חלק שעליו כותב כל משתתף את הגיגיו כנ"ל. שני היתרונות של האופן הזה הן:

- א. המשתתפים מסתובבים ברחבי החדר, עוברים על פי בחירתם מציטוט לציטוט ולא על פי סדר שהמנחה קבע, מדברים זה עם זה תוך כדי עיון ותגובה.
- ב. על דף התגובות ניתן להגיב גם למשתתף אחר וכך הדיון מתחיל עוד לפני שמתאספים יחד.

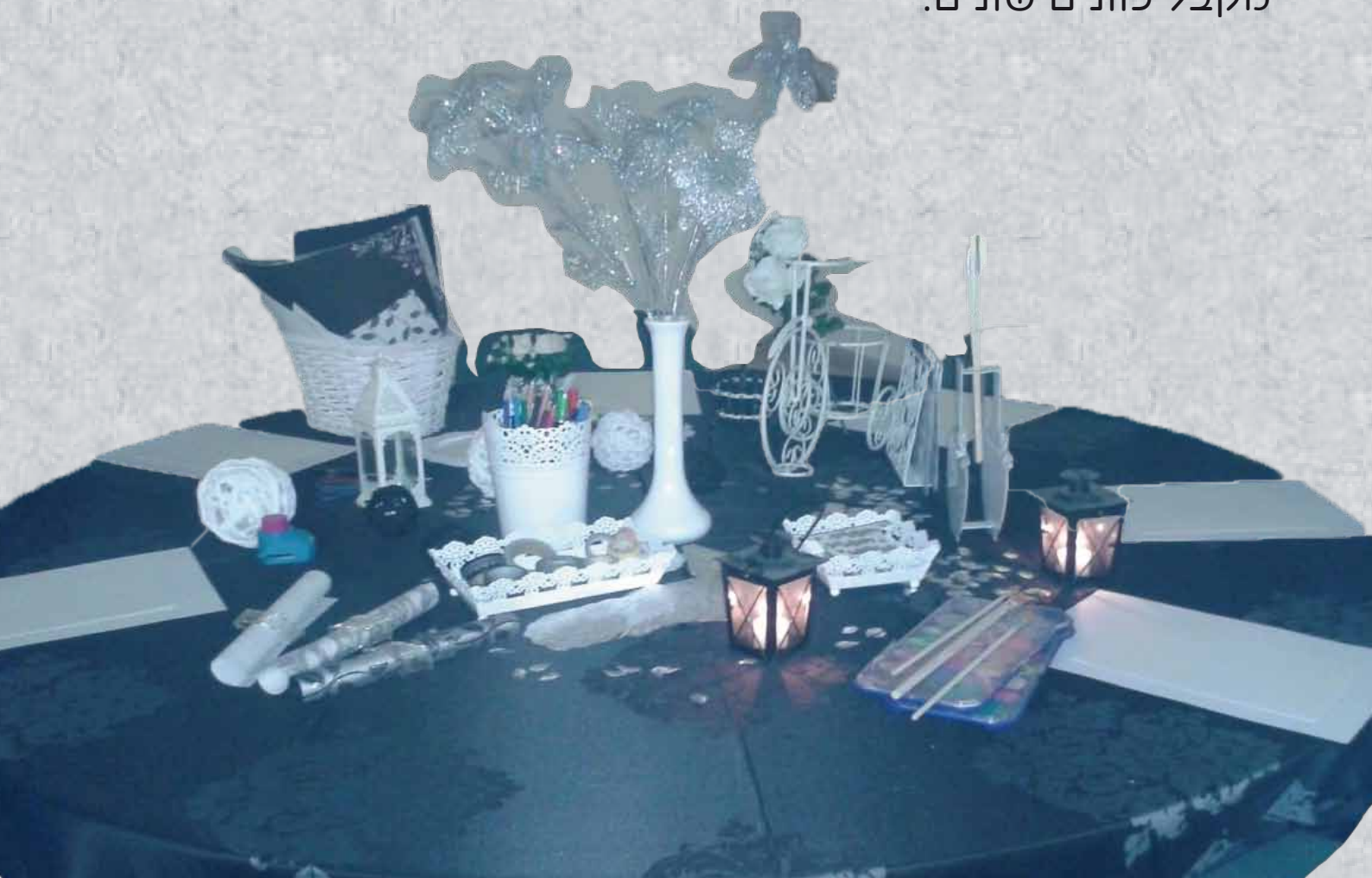

שלב ו. מליאה.

(ניתן לקיים דיונים ולשמוע חוויות ותובנות גם אחרי כל שלב ושלב או באמצע הפעילות אחרי כמה שלבים ושוב בסוף על פי ההתאמה לקבוצה. כל שלב בסדנא יכול גם להתקיים כשיעור שלם בפני עצמו. ניתן לבחור חלקים ולשלב ביניהם.)

לדיון בתום ארבעת השלבים:
לפתוח בשאלה מה משותף לכל מה שעשינו עד כה;
הסדנא עוסקת בעצמיות- באותה ייחודיות שיש לכל אחד ואחת ובשאלה עד כמה אנו פוגשים בייחודיות זו, עד כמה אנו מביאים אותה לידי ביטוי ועד כמה אנו מעוניינים לפתח אותה שכן לעיתים העיסוק בעצמיות נתפש בטעות כ- לא ערכי, לא צנוע, אנוכי או מתנשא.
כשהסדנא מועברת למורים וכשהיא מועברת לתלמידים הדיון מקבל כוונים שונים.

א. למורים:

קושיות וסוגיות משמעותיות בעבודתנו כמורים קשורות בתפישותינו בנושא העצמי:
א. פעמים רבות החשיבה שלנו היא מול "כיתה" או מול "שיעור". איך נבנה את השיעור, איך נדאג שיישאר תמיד סדר בכיתה. יש לנו פחות זמן או פנאי נפשי או יכולת לראות בו זמנית את ההתנהלות הכוללת של השיעור והסדר בכיתה יחד עם הפנים האישיות היכולות, הצרכים, המאויים, הכישרונות, סיפור החיים, מצב הרוח, של כל פרט ופרט, כל עולם ומלואו היושבים מולנו.

המקורות שקראנו והחוויה שחווינו נועדה לחדד את היכולת שלנו להתייחס לכל תלמיד בכבוד הראוי לו ולבנות לו תכנית אישית עד כמה שניתן בתוך המכלול.

ב. מבחינה ערכית אנו נוטים לחוש שיש טעם לפגם בהתייחסות יתר לפרטים כעומדים בפני עצמם. זה נשמע לנו אנוכי, מערבי, מתפנק, תלוי דור חסר ערכים וכד'. הערכים של הכלל, בניין הכלל, קבלת ערך עצמי מתוך עצמת החיבור לכלל ישראל, תרומה, נתינה, אידיאליזם יותר מוכרים ושגורים על לשוננו.

ג. המקום והלגיטימציה שאנו נותנים או לא נותנים ל"אני" הטבעי, הפנימי שלנו כמורים.

האם אנו מביאים את עצמנו לכיתה, לשיחה אישית עם תלמידים, לקשר ההולך ומתרקם או שאנו חושבים שעלינו להביא איזושהי דמות שהיא "המורה"- חלק מסוים מאיתנו, מסכה שנראה לנו שבאמצעותה מלאכת החינוך תתבצע יותר נאמנה? הדמות הראויה ולא חלקים יותר אנושיים, טבעיים, מורכבים יותר שלנו? ההנחה שהסדנא רוצה להניח היא שככל שאתה כמורה תהיה טבעי ואמיתי יותר (בהנחה שיצר האדם טוב מנעוריו) כך גם התלמידים יאפשרו לעצמם להביא את עצמם ויוצר קשר ושיח בכיתה ככיתה ובין מורים לתלמידים שהוא אמיתי, כן ובונה. לתלמידים:

האם ומתי אני מרגיש את "העצמי" את ה"אני" שלי?

באלו תחומים אני עושה מה שנכפה עלי מבחוץ (במודע או לא מודע) מתוקף השתייכותי לקבוצה מוגדרת ואיזה חלקים בחיי ייחודיים לי ונובעים מתכונותיי, כישרונותיי, רצונותיי וכל מה שעושה אותי שונה, חד פעמי, ייחודי בזה העולם, תרכובת שמעולם לא הייתה ולעולם אחריי לא תהיה?

איזו התנהגות חיובית יכולה לצמוח מחידוד התודעה הזו ואיזו התנהגות שלילית (הכרה בכובד האחריות והשליחות לעומת גאווה).

דיון בסדנא על מרכיביה: (כווני הנחיה)

א. היצירה

מה קורה לנו כשאנו זוכים בהזדמנות לבוא במגע ישיר ובלתי אמצעי עם חומרים פשוטים ונגישים המשמשים ליצירה, דברים שבעבר, בגן הילדים, לפני שידענו קרוא וכתוב, היו חלק יום יומי מחיינו?

פרץ של יצירתיות או מחסום וחשש ואז נגיעות זהירות.

כמה הזדמנויות יש לנו לאפשר לעצמינו לפעול "מהבטן" - מחלק קמאי, ראשוני, פנימי החבוי בנו, שלא כפוף למוסכמות, לכללים, ל"דרך הנכונה" שבה משרטטים קו או עונים על תשובה. מה שיוצא ובוקע ממני למול סיטואציה חדשה, בראשיתית, שדורשת ומייצרת אותנטיות, שבה אין אפשרות "להעתיק" - להסתכל מה מישהו אחר עושה ולעשות כמוהו. להרגיש שיש אני פנימי שיוצר את היצירה וה"אני" המבקר, החוסם, המודע מסתכל עליו בהשתאות כאומר: "זה נמצא בתוכי?"

כמורים, התחלה זו של הסדנא מפגישה אותנו עם שלוש שאלות:

1. עד כמה אנו מביאים את עצמינו "מהבטן" לכיתה. אם כן, מדוע כן. אם לא, מדוע לא. מה היתרונות ומה החסרונות של פעולה יותר קוגניטיבית, מתוכננת, "ראויה".

2. עד כמה אנו מנסים להכיר את תלמידינו מהמקום הייחודי, הפנימי, העמוק שלהם ועד כמה הם נראים לנו כקבוצת ילדים/נערים שיש להשליט משמעת, להעביר להם תכנים שקבענו מראש ולראות שהשיעור מתנהל כסדרו והם כותבים/ שואלים/ עונים כצפוי וכמתוכנן מראש.

3. עד כמה אנו פתוחים לחוות כל יום, כל שיעור, כל דקה ודקה בשיעור

כחד פעמיים. כיצירה שמתהווה תוך כדי תנועה ונוצרת מהאינטראקציה

המשמעותית של האני של המורה, האני של כל תלמיד ותלמיד ותכני השיעור שמעוררים הן בנו כמורים והן בהם כתלמידים תהיות, שאלות, תובנות, התרגשות בבחינת "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים"?

גם כתלמידים תקפות אותן שאלות של עד כמה אני פתוח לחוות את המציאות כיצירה - כהוויה מתחדשת ונוצרת תוך כדי תנועה, גם שלי וגם של סביבתי הקרובה והרחוקה ועד כמה אני חי "מצוות אנשים מלומדה" בשיגרה של שחזור ושיעתוק של עצמי.

האם אני חווה את החיים כיצירה?

האם אני מנצל את הכוחות היצירתיים הטמונים בי שמתפרצים ברגע שיש הזדמנות לכך? איפה ומתי ביום יום יש סיכוי שארגיש את אותה תחושה שאני חווה כשמונחים לפניי חומרי יצירה ואין משימה ספציפית שמוטלת עלי?

ב. משחק ההכרות

במשחק זה כמה רבדים שמחזקים ומעצימים הן את תודעת הייחודיות והחד פעמיות והן את ההכרה באינסופיות המשאב המשמעותי ביותר שקיים בעולם- האנושיות.

לעיתים נדמה שאנו מכירים אנשים מצויין, מתחככים בהם יום אחרי יום במשך שנים רבות או מעטות. עם זאת, העצירה, ההתבוננות, שאילת השאלות שבדרך כלל בריצה ממשימה למשימה לא נשאלות, פותחת פתח לעומק נוסף בהכרות וממילא בחיבור. (בעולם של מורים שעיקר המפגש שלהם הוא בהפסקות קצרות בחדר מורים במעבר משיעור

לשיעור או בחיבור מבחנים ובדיקותם יחד זה מאד חשוב. בעולם של תלמידים שמתרגלים לשיח חברתי חד ומהיר דוגמת רשתות חברתיות או קבוצות ווטס אפ העצירה לשיח רגוע, שיש לו זמן, ששואלים בו שאלות פנימיות יותר וגם מקבלים תשובות ששופכות אור חדש על אנשים שאני כבר לכאורה "מכיר").

המשחק הזה מאפשר גם לשקף לכל אדם שראוי לו לעצור ולפגוש את עצמו. לכתוב לעצמו שאלות שהיה רוצה לענות עליהן ולא לשכוח את השיח הפנימי של "אני" עם "עצמי".

ג. עיגולים

בשלב זה אנו שוב פוגשים יצירתיות, ושוב פוגשים ייחודיות. היא מתחדדת לנוכח העובדה שאנו מתחילים את היצירה מאותה נקודה בדיוק. למרות שכל אחד מאיתנו קיבל את "אותם עיגולים" כל אחד באופן טבעי ואינטואיטיבי "לקח" אותם למקום אחר.

פעילות זו מתקשרת לשניים מהמקורות בחלק ד.

1. הקב"ה שטבע את כל בני האדם ב"מטבע" של אדם הראשון ובכל זאת כל אחד ואחד שונה לחלוטין.

בפן אחד אנו כמו אותם "עיגולים" שקיבלנו להפוך לדברים שונים- לכולנו ידיים, רגליים, עיניים, שפתיים... ומצד שני העולם הוא מקום כל כך מגוון. אילו איברים אלו, והאדם בכלל, נועדו רק להיות פונקציונליים ולמלא את פונקציות ההליכה, השתייה, הדיבור- לא היה צריך הקב"ה "להשקיע" כל כך הרבה ביצירת מגוון כה רחב של גבהים, משקלים, סוגי שיער וגווני שיער, סוגי עור, מבנה אף, לכל אחד טביעת אצבעות שלו שכמוה מעולם לא הייתה וכמותה לעולם לא תהיה ועוד ועוד... האם המגוון החיצוני הזה אינו מסר זועק מריבוננו של עולם שכל אחד ואחד באמת יחיד, שונה, ומיוחד? ושיש עניין בכך. שהפנים הוא בקל וחומר מהחוץ.

ההסתכלות הזו ממחישה עד כמה ריבוננו של עולם "יצירתי"- ומה הוא... אף אתה.... הידבק בדרכיו גם בפן הזה. כמה יצירתיות היא חלק בלתי נפרד מהעולם ומאושיות קיומו.

2. שליחותו של אדם.

הייחודיות והחד פעמיות הזו נושאת בחובה את האחריות לבצע את אותה שליחות מסוימת שלכבודה ולמענה נבראת/ נוצרת באופן המיוחד הזה.

מסרים אלו מאתגרים בכוונים שונים הן אותנו כמורים והן את תלמידינו החיים בחברת בני גילם ומושפעים מאד מהשוואות בינם לבין עצמם.

כמורים אתגר השונות כערך מבלבל לעיתים עם הצורך לייצב כיתה ולעבוד עם כולם כדבוקה ובאופן עמוק ומהותי יותר הרצון להעמיד דור ישרים מביא אותנו לעתים קרובות בעל כרחנו לחנך את "הקבוצה", להעמיד נורמות אחידות שיכולות להתפשט כלא מכירות בשונות ולומר מסרים בהנחה שהם מתיישבים באותה צורה על לבבות כל התלמידים ללא הניואנסים של ההתאמה האישית.

לתלמידים התפישה שהם אינם בתחרות זה עם זה מכיוון שכל אחד בא לעולם עם "החבילה" שלו, עם המטרות התואמות לה ועם השליחות האישית שלו.

דיון זה מפתח השוואה מתבקשת בין המסרים התרבותיים הנמסרים לנו על הצלחה ותחרות מתבקשת לעומת מסרים תורניים שבלועים במדרשים ובפסוקים.

אפשר להשמיע את השיר "אתה פלא" ששרה חווה אלברשטיין ולשמוע תגובות שונות אליו, במיוחד מאנשי חינוך. האם יחס כזה לילדים מגדלים נרקיסיסטים אנוכיים או שמא זהו אותו "בשבילי נברא העולם" שנמצא בכיס אחד וזה בסדר גמור ואף רצוי, ובתנאי שבכיס השני מצוי "אנכי עפר ואפר".

ד. ציטוטים

רמזנו לציטוטים בסעיף הקודם.

על פי הכרות עם האוכלוסייה ניתן להוריד או להוסיף מקורות. אפשר להתרכז ב-2-3 הכי מתאימים שיביעו את המסר. כבכל סדנא, כל מקור בפני עצמו יכול "לפרנס" שיעור שלם. כל מורה יעשה כהבנתו. אפשר שהסדנא תהווה פתיחה וביעורים אחרים ילמדו מספר מקורות בעומקם.

ניתן לדון על כל היגד בפני עצמו ולשמע מכל תלמיד או מתלמידים אחדים מה "דיבר" אליהם ומה כל היגד עורר בהם. כמו בכל דיון; ניתן לפתוח בשאלה "איזה הגד דיבר אליך באופן מיוחד" ואז לברר מדוע או לחילופין "איזה הגד הרגיז אותך" / "שימח אותך" / העציב אותך. איזה מההיגדים משקף את המציאות נכוחה ואיזה מהם הוא בגדר אוטופיה בלתי מיושמת?

אם קיים פער בין ההיגדים לבין המציאות, מדוע הפער הזה קיים? האם וכיצד ביכולתנו לפעול לצמצום הפער? מן הסתם יתעורר ברור בין תלמידים או מורים הסבורים אחרת וניתן לבחון מאין נובעת השקפתם השונה בנושא. כמו כן כדאי לחפש ולבקש מהמשתתפים סיפורים מהחיים שמדגימים קיום או אי קיום של הגישה הנובעת מהציטוטים. ניתן לסכם בסוף הדיון במשימה קטנה למשתתפים: שכל אחד ינסח במשפט אחד בכתב, לעצמו, מסר שהתחדד לו מתוך הפעילות ודרך פעולה אחת שהוא מקבל על עצמו להשתדל ליישמו.

ה. היגדים על כלל ופרט ותגובה אליהם
כפי שרמזנו ייתכן והמסר של הסדנא הדורש
התייחסות מעמיקה לתכונות הפרט ולמבנה הייחודי
של כל אחד, כולל של כל אדם לעצמו, כדי שיוכל
לקיים באמת "ואהבת לרעך כמוך" (ראשית יאהב
עצמו באמת כדי לאהוב במידה זו אחרים), עומד
בסתירה לחינוך שאין הפרט קיים אלא במידת
דבקותו בכלל.

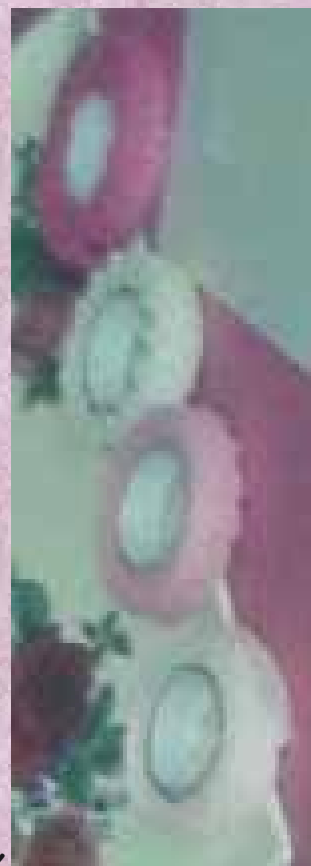
במקרה והקבוצה רוצה להמשיך, או במפגש נוסף,
ניתן לחלק דף ובו היגדים הנוגעים ליחס בין פרט וכלל
ולתפישות שונות של "כלל" (שטים באותה אנייה או
אברים באותו גוף).

אחרי דיון על היגדים אלו, תסתיים הסדנא כולה.
ניתן לסיימה בהרמוניה או בשיקוף המשיכה לכוונים
סותרים שקשה ליישב ביניהם.

ניתן לסכם ולומר שיש למצוא את האיזונים/שביל הזהב
שבין השניים או לחילופין לשאוף לשלמות שבה
שני הערכים- הן של פרט והן של כלל

מיושמים במלואם ולתת קריאת כוון לאקלים
החברתי/ הלאומי/ הבית ספרי שבו אנו
רוצים לגדול.

בה בעת ניתן גם לסיים בכך שמדובר באתגר
גדול שאין בו סיומת הרמונית משלבת אלא
שני ערכים, שתי תפישות, המושכות אותנו
לשני כוונים שונים, הן בתודעה והן במעשינו
בפועל. עוד דילמת יסוד שנכון לחדד את
צדדיה ולהבין את היתרונות והחסרונות בכל
שיטה ולהתאים התנהגות ותפישה שונה
לסיטואציות שונות שעולות במהלך חיינו
המקצועיים והאישיים.

אדם יצירתי העסוק ב"קניית" שמו
מתקרב בכך לבוראו
העסוק ב"קניית שמיים וארץ".
קונה הוא בעברית יוצר.
על פי מדרש תנחומא
היצירתיות של בצלאל
שהתבטאה בקניית שמו
הוכיחה את כשירותו
ליצירתיות הנדרשת
בבניין המשכן.

"ברוך אתה... יוצר האדם".

אם אני אני כי אתה אתה

ואתה אתה כי אני אני

אז אני לא אני

ואתה לא אתה

אבל...

אם אני אני כי אני אני

ואתה אתה כי אתה אתה

אז אני אני

ואתה אתה

(בשם הרבי מקוצק).

לכל איש יש שם / זלדה

לכל איש יש שם

שנתן לו אלוהים

ונתנו לו אביו ואימו

לכל איש יש שם

שנתנו לו קומתו ואופן חיוכו

ונתן לו האריג

לכל איש יש שם

שנתנו לו ההרים

ונתנו לו כתליו

לכל איש יש שם

שנתנו לו המזלות

ונתנו לו שכניו

לכל איש יש שם

שנתנו לו חטאיו

ונתנה לו כמיהתו

במה מתבטאת יחידותו של אדם?

בשאיפה המרכזית שלו,

ביעד האחד שלנכחו הוא מכוון כל מיתרי נפשו.

יחידותו של אדם - בתפילת חייו...

לכל אחד חלום פרטי שלו.

מתי מוצא אדם התמלאות עצמית זאת?

כשהוא מממש את תפילתו המקורית

את חלומו הפרטי - אינדיבידואלי,

את תפילת חייו, בה מתמקדים כל מאווייו ורצונותיו.

(הרב סולובייצ'יק. "על התשובה".)

רב זושא-

זמן קצר לפני מותו אמר:

בעולם הבא-

כשישאלו אותי

"מדוע לא היית משה רבנו?"-

אדע מה לומר

כשישאלו-

"מדוע לא היית זושא?"-

מה אומר!?

(בשם רבי זושא מאנפולי)

משה רבנו מבקש מן הקדוש ברוך הוא בשעת מיתתו,

ואומר לפניו ריבונו של עולם

גלוי וידוע לפניך דעתם של כל אחד ואחד,

ואין בשל בניך דומה זה לזה,

כשאני מסתלק מהן

בבקשה ממך אם בקשת למנות עליהם מנהיג,

מנה עליהם אדם

שיהא סובל לכל אחד ואחד לפי דעתו

(על פי תנחומא פנחס)

צריך שכל אדם ידע וישקול,

שמטבע בריאתו יחיד הוא

ולעולם איש בחיים לא ידמה לו.

לו היה מישהו שווה לו,

אזי לא היה חפץ בקיומו שלו.

כל אחד ואחד חדש הוא בעולם.

וטוב אם יעשה ייחודו לשלמות,

כי בלעדי אותה שלמות,

תתמהמה ביאת המשיח.

(רבי נחמן מברסלב)

לכל איש יש שם

שנתנו לו שונאיו

ונתנה לו אהבתו

לכל איש יש שם

שנתנו לו חגיו

ונתנה לו מלאכתו

לכל איש יש שם

שנתנו לו תקופות השנה

ונתן לו עיוורונו

לכל איש יש שם

שנתן לו אלוהים

ונתנו לו אביו ואימו

לכל איש יש שם

שנתן לו הים

ונתן לו מותו

את העובדה שמישהו חי

בזמן מסוים,

בתקופה מיוחדת,

ובמקום מוגדר,

ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות,

נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחוֹ

תו של האדם.

ההשגחה יודעת היכן וכיצד, יכול הפרט-היחיד,

על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו,

לקיים את שליחותו.

באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה יהא זה בכוחו של

האדם למלא את שליחותו.

(הרב סולובייצ'יק)

ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא:

שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד

וכולם דומים זה לזה.

ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון-

ואין אחד מהן דומה לחברו.

לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר:

”בשבילי נברא העולם”.

(משנה סנהדרין ד,ה)

אם ראה אוכלוסין הרבה של בני

אדם

אומר "ברוך חכם הרזים"

כשם שאין פרצופיהן שווים זה

לזה-

כך אין דעתם שווים זה לזה.

אלא כל אחד ואחד יש לו דעת

בפני עצמו.

(ברכות נ"ח. ע"א.)

”אלהי, עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי,

כאילו לא נוצרתי...” (עמידה ליום הכיפורים)

לפני שנוצרתי, כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד שנוצרתי,

ודאי לא היה דבר בעולם שהיה צריך לי, כי אם הייתי חסר בשביל

איזו תכלית והשלמה הייתי נוצר, וכיוון שלא נוצרתי עד אותו הזמן,

הוא אות, שלא הייתי כדאי עד אז להיבראות, ולא היה בי צורך כי

אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שהגיעה השעה שאני צריך למלא

איזה דבר להשלמת המציאות.”

אבל ”עכשיו שנוצרתי, כאילו לא נוצרתי”, כי לא מילאתי את

תפקידי,

אף על פי שהתפקיד כשלעצמו כבר מוטל עלי,

אך לא הגעתי אליו, לכן עדיין איני כדאי.

(הרב קוק עולת ראייה)

כל אדם הוא לא רק "אחד" במספר אלא גם "יחיד".

הוא שונה מאחרים, יש בו משהו עצמי, ייחודי,

משהו מקורי שאין כמותו אצל אחרים.

יחידות זו, העצמיות המיוחדת רק לו, חיותו,

היותו אחר משאר כל בני האדם,

משקפת את הניצוץ האלוקי שבו.

על הנחה זו מתבססת תפיסת האבלות ביהדות.

על מה אנחנו מתאבלים?

על אלו שהם "אבדין ולא משתכחין" -

בחינת אבידה שאינה חוזרת.

לפיכך נברא אדם יחידי,

ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל,

מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא.

וכל המקיים נפש אחת מישראל,

מעלה עליו הכתוב

כאילו קיים עולם מלא.

(משנה סנהדרין ד)

את מוצא שלשה שמות נקראו לו לאדם:

אחד מה שקוראים לו אביו ואמו,

ואחד מה שקוראין לו בני אדם,

ואחד מה שקונה הוא לעצמו.

טוב מכולן מה שקונה הוא לעצמו.

תדע לך, שהרי בצלאל על ידי שקנה שם טוב,

זכה שיעשה מלאכת המשכן.

(מדרש תנחומא ויקהל)

היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו

בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיר,

שאינו ידוע לאחרים...

כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה

הוא מוסיף מימד חדש למודעות הקהילה,

הוא תורם משהו, ששום אדם אחר לא יכול לתרום

הוא מעשיר את הקהילה

אין לו תחליף...

(הרב סולובייצ'יק)